

**UCHWAŁA NR 230/XXIX/2021
RADY GMINY MAŁKINIA GÓRNA**

z dnia 23 marca 2021 r.

w sprawie uchwalenia trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2021 - 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Gminy Małkinia Górna uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Małkinia Górna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jacek Bogdan

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2021 – 2023

I. Wstęp

Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023 w Gminie Małkinia Górna opracowano w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821).

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyodrębniła szereg zadań mieszczących się w sferze polityki społecznej podkreślających znaczenie pracy z rodziną, nakładów, jakie należy ponosić na te zadania jako inwestycję w człowieka od jego najmłodszych lat życia oraz na działania związane z integracją rodziny i wzmacniania kompetencji rodziców. Mając na uwadze czynniki stwarzające realne zagrożenie dla zaburzenia prawidłowego funkcjonowania rodziny, pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 jest kontynuacją wcześniejszych działań. Jego podstawowym założeniem jest zintegrowane wsparcie rodzin z dziećmi, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie: szczególnie w sytuacji, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Program obejmuje ponadto działania nakierunkowane do rodzin prawidłowo funkcjonujących, opierając się na ich doświadczeniach i potencjale w zakresie promowania wartości rodzinnych i integracji rodziny, a także działania skierowane do dzieci i młodzieży w ramach programów profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych i instytucjach kultury.

Dotychczasowe doświadczenia w realizacji Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Małkinia Górna wskazują na konieczność kontynuowania i wzmacniania współpracy międzysektorowej celem objęcia rodziny kompleksową pomocą. Problemy opiekuńczo – wychowawcze znajdują przyczyny i powodują skutki jednocześnie w różnych sferach, tj. sytuacji rodzinnej, szkolnej, materialnej, zdrowotnej, prawnej oraz w sferze emocjonalnej. Nie jest zatem możliwe osiągnięcie sukcesu jakim jest przywrócenie prawidłowego

funkcjonowania rodziny wyłącznie przez jedną instytucję. Wymaga to ścisłej współpracy, zaangażowania i wiedzy wielu osób, działających w poszczególnych obszarach życia dziecka i rodziny. Doświadczenia z lat poprzednich pozwalają na opracowanie celów i zadań, które będą odpowiadać potrzebom występującym na terenie gminy, w oparciu o posiadane zasoby.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawy prawne programu

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 821) nałożyła na gminę obowiązek objęcia szczególną pomocą rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ten obowiązek realizowany jest w oparciu o założenia 3 – letniego programu wspierania rodziny, zwanego dalej „ programem”.

Zapisy ww. ustawy wpisane są w bieżące zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Małkini Górnej działającego w szczególności na podstawie:

- a) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),
- b) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
- c) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821),
- d) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm),
- e) ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329)
- f) Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Małkinia Górna na lata 2016-2022 oraz innych ustaw i przepisów towarzyszących działalności instytucjonalnej pomocy społecznej.

III. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Małkinia Górna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej obejmował w 2020 roku różnymi formami pomocy społecznej 408 rodzin , w których było 854 osoby co stanowi 7,2% ogółu mieszkańców naszej gminy. Większość osób korzystających z pomocy ośrodka to osoby samotne – 210 .

Rodziny z dziećmi stanowiły liczbę 120 - w tym 32 to rodziny niepełne, 28 to rodziny wielodzietne.

Z każdym rokiem liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejsza się, jednak w dalszym ciągu duży odsetek stanowią rodziny z dziećmi, w tym rodziny niepełne.

Pomoc dla rodzin w których występowały problemy opiekuńcze i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2020 dotyczyła 55 rodzin w których było 247 osób. Korzystały one nie tylko ze wsparcia materialnego. Praca z rodzinami, w których występują problemy wychowawcze jest szczególnie trudna, ponieważ bardzo często występują w nich inne dysfunkcje. Spowodowane są one wieloma czynnikami, do których zaliczyć można m. in. uzależnienia, niestabilną sytuacją materialną rodziny, przemoc, niezaradność życiową, niewydolność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, sytuację zdrowotną, zaburzenia w sferze emocjonalnej, brak odpowiedniego przygotowania do pełnienia funkcji rodzicielskich (wczesne macierzyństwo, brak prawidłowego wzorca rodziny, brak wsparcia ze strony rodziny), konflikty w rodzinie.

W 2020 roku, asystent rodziny zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Małkini Górnej współpracował z 15 rodzinami. Asystenta i rodzinę, której towarzyszy musi łączyć wspólny cel, muszą współpracować na każdym etapie. Asystowanie to strategia pomocy skoncentrowana na osobie wspieranej, gdzie tempo procesu doradczego dostosowane jest do możliwości aktywowania mechanizmów radzenia sobie i wykorzystywania zasobów danej rodziny. Ma charakter podmiotowy poprzez nastawienie na indywidualne potrzeby i oczekiwania osoby wspieranej.

Ważnym zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej jest koordynacja działań związanych z realizacją na terenie gminy programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. Dożywianiem zostały objęte dzieci uczęszczające do szkół podstawowych, ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych oraz do przedszkola samorządowego. Dożywianiem objęto 104 dzieci, koszt w 2020 roku wyniósł 37.657 zł.

W 2020 roku ze świadczeń rodzinnych skorzystało 709 rodzin dla 1163 dzieci na łączną kwotę 3.857 091,87 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego otrzymywały 29 rodziny na 43 dzieci na kwotę 254 157 zł.

Kolejny program kierowany do rodzin to Karta Dużej Rodziny - polegający na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Ulgi i zniżki oferują instytucje państwowe podległe ministerstwu oraz podmioty prywatne na podst. pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. W 2020 roku wydano 200 Kart dla 109 rodziców i 91 dzieci.

Budżety domowe dość poważnie zasilają świadczenia wychowawcze wypłacane w wysokości 500 zł na każde dziecko do ukończenia 18. r.ż. W 2020 r. wypłacono świadczenia na 1928 dzieci na kwotę 11.870 301,02 zł. Od 2018 roku został ponadto uruchomiony program „Dobry start, w ramach którego na każde dziecko rozpoczynające naukę w szkole przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł. W roku 2020 wypłacono świadczenie na 1373 dzieci, na kwotę 411 900 zł.

O ile w zakresie świadczeń pieniężnych środki są zabezpieczone w budżecie i nie zdarzają się odmowy z powodu braku środków, to w zakresie wsparcia specjalistycznego istnieje poważny deficyt. Oferowane wsparcie w formie pracy socjalnej, asysty rodzinnej, czy pomoc pedagogów szkolnych jest niewystarczająca. Z każdym rokiem daje się zauważyć

coraz większe zapotrzebowanie na specjalistyczne poradnictwo, w szczególności pomoc psychologiczną. O pomoc zwracają się osoby dorosłe, rodzice z dziećmi, opiekunowie osób niepełnosprawnych, rodziny osób z zaburzeniami psychicznymi, osoby doznające przemocy w rodzinie. Tak, jak wskazują dane ogólnokrajowe, tak i na terenie naszej gminy w wyniku panującej pandemii wywołanej zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 nastąpił wzrost liczby osób z diagnozą, lub podejrzeniem depresji. W rozmowach z rodzicami słyszymy, że dzieci źle znoszą izolację i uciekają w wirtualny świat. Przeniesienie relacji rówieśniczych do internetu niesie za sobą kolejne zagrożenie i powoduje konieczność podejmowania działań profilaktycznych i naprawczych w tym zakresie. Istnieje też uzasadniona obawa o wzrost przypadków cyberuzależnienia, co również wiąże się z koniecznością zapewnienia pomocy dzieciom i młodzieży.

IV. Adresaci Programu

1. Rodziny, w tym niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo.
2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem.
3. Rodziny dotknięte przemocą.
4. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
5. Rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności.

V. Cele programu:

Cel główny programu

Wsparcie rodzin z terenu gminy Małkinia Górna, poprzez tworzenie warunków do ich prawidłowego rozwoju.

Cele szczegółowe i zadania podejmowane w celu ich realizacji:

1. Wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu

- 1) Wspieranie opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez umożliwienie korzystania ze żłobków;
- 2) Wspieranie rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością poprzez umożliwienie korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia, pomoc w ubieganiu się o dofinansowanie do form rehabilitacji i terapii oraz zakupu przedmiotów i sprzętów służących poprawie stanu zdrowia dziecka, realizację programów z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnością, w tym dzieci, oraz opiekunów dzieci z niepełnosprawnością,
- 3) zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny, w tym na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy „Za życiem”, celem wsparcia rodziców wychowujących dziecko z niepełnosprawnością.

2. Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających trudności.

- 1) monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;

- 2) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, wykluczeniem społecznym – motywowanie do podejmowania działań nakierowanych na zmianę;
  - 3) objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny;
  - 4) zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego; w szczególności do pomocy psychologicznej oraz możliwości korzystania z warsztatów podnoszenia kompetencji opiekunów – wychowawczych;
  - 5) praca socjalna;
  - 6) przyznawanie świadczeń celem poprawy sytuacji materialnej rodzin, w tym świadczenia wychowawcze, rodzinne, pokrycie kosztów dożywiania w szkołach i przedszkolach;
  - 7) podejmowanie i koordynowanie działań na rzecz utrzymania bądź powrotu dziecka do rodziny naturalnej;
  - 8) wsparcie dla członków rodzin doświadczających przemocy;
  - 9) wspieranie środowiskowych form pracy z dzieckiem.
3. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu
- 1) promowanie wartości rodziny - promowanie i wspieranie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych;
  - 2) promowanie i wspieranie organizacji różnorodnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży (w tym: wypoczynek letni i zimowy, z uwzględnieniem programów profilaktycznych);
  - 3) działalność edukacyjno – informacyjna na rzecz podniesienia świadomości w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodzin w społeczeństwie lokalnym;
  - 4) wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe;
  - 5) udział w kampaniach i akcjach na rzecz wspierania dziecka i rodziny oraz poprawy zdrowia i bezpieczeństwa.
4. Wdrażanie skutecznych programów zapobiegających kryzysowi w rodzinie lub umożliwiających wyjście z sytuacji kryzysowej.
- 1) wspieranie działalności placówek pomagających rodzinie w sytuacjach kryzysowych;
  - 2) zwiększanie dostępności do informacji o instytucjach i formach pomocy (cyberprzestępstwa, przemoc, uzależnienia itp.);
  - 3) wspieranie edukacji dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa publicznego.
  - 4) opracowanie i realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i rodziców, w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym;
  - 5) promowanie i wspieranie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej, kampanie informacyjne.
5. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
- 1) bieżąca wymiana informacji celem szybkiego reagowania w sytuacji kryzysowej;
  - 2) wzmacnianie kompetencji osób bezpośrednio pracujących z dzieckiem i rodziną, poprzez zapewnienie dostępu do szkoleń, konferencji i seminariów;

- 3) współpraca międzyinstytucjonalna w ramach Zespołu powołanego Zarządzeniem Wójta Gminy Małkinia Górna, celem inicjowania działań na rzecz dziecka i rodziny oraz opracowania zintegrowanego planu pracy z rodziną.

VI. Realizatorzy Programu

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej
- 2) Urząd Gminy Małkinia Górna
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 4) Placówki oświatowe na terenie gminy
- 5) Lekarze rodzinni , pielęgniarki środowiskowe
- 6) Policja
- 7) Sąd, kuratorzy
- 8) Instytucje kościelne
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- 10) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- 11) Organizacje pozarządowe
- 12) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu
- 13) Gminna Biblioteka Publiczna

VII. Źródła finansowania

1. Budżet gminy.
2. Budżet państwa.
3. Środki zewnętrzne pozyskiwane w drodze konkursów.

VIII. Realizacja Programu

Program realizowany będzie na terenie gminy Małkinia Górna w latach 2021 -2023. Wszelkie zadania wymienione w Programie mają charakter długofalowy. Działania mające na celu realizację założeń programu a nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną są koordynowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej, który również jest odpowiedzialny za sporządzanie i przedkładanie sprawozdań z realizacji Programu.

Dla właściwej realizacji Programu konieczna jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i podmiotami realizującymi zadanie w zakresie wspierania dziecka i rodziny.

IX. Oczekiwania i rezultaty

1. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny.
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
3. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka.
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
5. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu, sytuacji kryzysowych.
7. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.

8. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji.
9. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

X. Monitoring Programu

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

XI. Zakończenie

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Małkinia Górna na lata 2021-2023 jest stworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości życia rodzin z dziećmi z gminy Małkinia Górna. Wspieranie rodzin będzie miało charakter prewencyjny i naprawczy. Efektem działań będzie lepiej funkcjonująca rodzina, która samodzielnie rozwiązuje własne problemy. Stan ten zostanie osiągnięty, gdy rodzina otrzyma kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie przy jednoczesnym wykorzystaniu własnych zasobów. Każda rodzina jest w innej sytuacji, posiada własny potencjał i od tego zależy, jak intensywnego wymaga wsparcia. Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej cały czas poszukuje nowych metod pracy z rodziną, których celem jest pobudzanie aktywności i rozbudzanie potrzeb odbiorców Programu – rodzin, w szczególności z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.